

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра музично-практичної підготовки

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації,
проф. Гаврилюк С. В.**

Протокол № 2 від 14.10.2018 р.

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни
ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО
ВИКОНАВСТВА

підготовки «Магістра»
спеціальності 025 «Музичне мистецтво»
освітньої програми «Музичне мистецтво»

Луцьк 2018

Програма навчальної дисципліни «Історія українського інструментального виконавства» підготовки «Магістра», галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво», освітньої програми «Музичне мистецтво».

Розробник: Чернецька Наталія Григорівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музично-практичної підготовки.

Рецензент: Шиманський Петро Йосипович, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музично-практичної підготовки.

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри музично-практичної підготовки

протокол № 1 від 06.09. 2018 р.

Завідувач кафедри: (Шиманський П. Й.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету культури і мистецтв

протокол № 1 від 11.10. 2018р.

Голова науково-методичної

комісії факультету (Каленюк О. М.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Характеристика навчальної дисципліни подається згідно з навчальним планом спеціальності і представлена у вигляді таблиці 1 (денна форма навчання) і таблиці 2 (заочна форма навчання).

Таблиця 1 (денна форма навчання)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	02 «Культура і мистецтво» 025 «Музичне мистецтво» Музичне мистецтво Магістр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів <u>60/2</u>		Рік навчання: 1-й
		Семестр: 2-й
		Лекції: 20 год.
		Практичні (семінарські): 14 год.
		Лабораторні: немає
ІНДЗ: <u>немає</u>		Індивідуальні: немає
	Самостійна робота: 22 год.	
	Консультації: 4 год.	
	Форма контролю: залік	

Таблиця 2 (заочна форма навчання)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочної форма навчання	02 «Культура і мистецтво» 025 «Музичне мистецтво» Музичне мистецтво Магістр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів <u>60/2</u>		Рік навчання: 1-й
		Семестр: 1-й
		Лекції: 10 год.
		Практичні (семінарські): немає
		Лабораторні: немає
ІНДЗ: <u>немає</u>		Індивідуальні: немає
	Самостійна робота: 42 год.	
	Консультації: 8 год.	
	Форма контролю: залік	

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Вивчення дисципліни «Історії українського інструментального виконавства» сприяє систематизації знань, що складають основу процесу формування виконавської майстерності музиканта, вихованню активної творчої особистості (конкурентоспроможного сучасного фахівця з глибокими теоретичними знаннями), комплексній підготовці високопрофесійного спеціаліста; навчальна дисципліна виховує у студентів критерії художнього смаку виконавського інструментального мистецтва;

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

- основні напрямки та тенденції розвитку українського інструментального мистецтва;
- академічні школи українського інструментального мистецтва;
- знати творчий шлях провідних виконавців інструментального мистецтва України;
- вміти оцінити виступ виконавця-інструменталіста;
- вміти охарактеризувати виступ оркестру або ансамблю за складом інструментів, за способами їх поєднання.
- ознайомитись з досвідом кращих представників українського виконавського мистецтва;
- постійно працювати над розвитком музичної ерудиції, розширенням творчих можливостей.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структура навчальної дисципліни представлена у вигляді таблиці 3 (для денної форми навчання), у вигляді таблиці 4 (для заочної форми навчання).

Таблиця 3 (денна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ. (Семін.)	Самост. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Інструментальне виконавство: особливості функціонування в Україні					
Тема 1. Вступ. Музичне виконавство як самостійний вид художньої творчості. Формування виконавської майстерності музиканта. Музичні конкурси.	6	2	1	2	1
Тема 2. Інструментальне мистецтво України в історичному контексті.	6	2	1	2	1
Тема 3. Фортепіанне виконавство у ХХ ст.	5	2	1	2	–
Тема 4. Виконавство на струнних та духових інструментах.	6	2	2	2	–
Тема 5. Диригентське виконавство в Україні.	7	2	2	3	–
Разом за змістовим модулем 1	30	10	7	11	2
Змістовий модуль 2. Українське народно-інструментальне виконавство (XX – XXI ст.)					
Тема 6. Народно-інструментальне виконавство ХХ ст.: становлення академічних шкіл.	5	2	1	2	–
Тема 7. Академічний народно-інструментальний ансамбль: етапи розвитку.	6	2	1	3	–

Тема 8. Баянно-акордеонне мистецтво: виконавський аспект.	5	2	1	2	–
Тема 9. Виконавство на струнних народних інструментах (гітара, домра, цимбали).	6	2	2	2	1
Тема 10. Бандурне виконавство: традиції і новаторство.	7	2	2	2	1
Разом за змістовим модулем 2	30	10	7	11	2
Усього годин	60	20	14	22	4

Таблиця 4 (заочна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ. (Семін.)	Самост. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Інструментальне виконавство: особливості функціонування в Україні					
Тема 1. Вступ. Музичне виконавство як складова музичної культури. Формування виконавської майстерності музиканта. Музичні конкурси.	6	1	–	4	1
Тема 2. Інструментальне мистецтво України в історичному контексті.	5	1	–	4	–
Тема 3. Фортепіанне виконавство у ХХ ст.	6	1	–	4	1
Тема 4. Виконавство на струнних та духових інструментах.	6	1	–	4	1
Тема 5. Диригентське виконавство в Україні.	7	1	–	5	1
Разом за змістовим модулем 1	30	5	–	21	4
Змістовий модуль 2. Українське народно-інструментальне виконавство (ХХ – ХХІ ст.)					
Тема 6. Народно-інструментальне виконавство ХХ ст.: становлення академічних шкіл.	5	1	–	4	–
Тема 7. Академічний народно-інструментальний ансамбль: етапи розвитку.	6	1	–	4	1
Тема 8. Баянно-акордеонне мистецтво: виконавський аспект.	6	1	–	4	1
Тема 9. Виконавство на струнних народних інструментах (гітара, домра, цимбали).	7	1	–	5	1

Тема 10. Бандурне виконавство: традиції і новаторство.	5	1	–	7	2
Разом за змістовим модулем 2	30	5	–	21	4
Усього годин	60	10	–	42	8

5.ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Теми практичних занять (денна форма навчання)

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Виконавська майстерність музиканта-інструменталіста. Загальні принципи інструментального музичного виконавства.	1
2.	Перші інструментальні твори та музиканти (15–16 ст.). Діяльність музичних цехів (кінець 17–18 ст.).	1
3.	Концертно-виконавська діяльність відомих піаністів-виконавців ХХІ ст. Прослуховування у класі аудіо- та відеозаписів, компакт-дисків сучасних виконавців-піаністів. Обговорення специфіки добору репертуару виконавцем, манери виконання та особливостей інтерпретації музичних творів.	1
4.	Концертно-виконавська діяльність відомих скрипалів та виконавців на духових інструментах. Прослуховування у класі аудіо- та відеозаписів, компакт-дисків високопрофесійних виконавців на струнних та духових інструментах.	1
5.	Творча діяльність відомих диригентів (В. Турчак, М. Скорик, В. Сіренко, В. Рунчак та інших). Перегляд у класі відеозаписів концертних виступів симфонічних оркестрів України, а також перегляд відео-передач зі знаменитими диригентами з подальшим обговоренням манери диригування виконавця, специфіки звучання симфонічних оркестрів тощо.	2
6.	Академічні школи народно-інструментального мистецтва України (Київська, Львівська, Одеська, Харківська). Удосконалення методики викладання. Удосконалення музичного інструментарію. Створення репертуару. Популяризація жанру (конкурси, конференції).	1
7.	Перші однорідні ансамблі, професійні жіночі тріо бандуристок. Камерний домрово-балалаєчний ансамбль Андрєєва (пер. пол. ХХ ст.), академічне домрово-балалаєчне ансамблеве мистецтво. Ансамблі баяністів, ансамбль сопілкарів «Дудаліс». Прослуховування в класі аудіо- та відеозаписів, компакт-дисків високопрофесійних колективів. Аналіз складу учасників, специфіки звучання та особливостей виконання.	1
8.	Концертно-виконавська діяльність відомих баяністів-виконавців (М. Різоля, В. Безфамільного, С. Грінченка, А. Семежка, В. Власова, В. Зубицького, В. Мурзи, П. Фенюка та ін.). Прослуховування аудіо-	2

	відеозаписів, компакт-дисків високопрофесійних виконавців-баяністів (акордеоністів). Обговорення специфіки добору репертуару виконавцями, манери виконання, особливостей інтерпретації музичних творів.	
9.	Концертна діяльність відомих виконавців на народних струнних інструментах (цимбали – О. Незовибатько, Т. Баран, Г. Агратіна; домра – В. Івко, гітара – М. Михайленко, В. Шаруєв, В. Доценко, М. Топчій та інших). Прослуховування у класі аудіо- відеозаписів, компакт-дисків високопрофесійних виконавців на струнних народних інструментах. Обговорення специфіки звучання інструментів, манери виконання, особливостей інтерпретації музичних творів.	2
10.	Концертно-виконавська діяльність відомих виконавців-бандуристів (С. Баштана, К. Новицького, Р. Гриньківа, Л. Посікіри, Г. Менкуш, О. Герасименко, Т. Лазуркевича, О. Созанського, Д. Губяка, Г. Матвіїва та інших). Прослуховування у класі аудіо-, відеозаписів, компакт-дисків високопрофесійних виконавців-бандуристів. Обговорення специфіки звучання інструмента, манери виконання, особливостей інтерпретації музичних творів.	2
	Разом	14

Консультації (денна форма навчання)

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Обговорення специфіки звучання інструментів (струнних та духових), манери виконання митця, особливостей інтерпретації музичних творів.	1
2.	Методична та творчо-виконавська діяльність відомих представників академічних шкіл народно-інструментального мистецтва України.	1
3.	Темброво-неоднорідні камерні ансамблі. Оркестр народних інструментів.	1
4.	Концертна діяльність відомих виконавців-гітаристів (М. Михайленко, В. Шаруєв, В. Доценко, М. Топчій, А. Остапенко).	1
	Разом	4

Самостійна робота (денна форма навчання)

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Знайти додаткову інформацію про виконавську майстерність музиканта-інструменталіста, про історію конкурсних змагань музикантів (відповідно до теми).	2
2.	Знайти і подати додаткову інформацію про музикантів Київської Русі, виконавців-інструменталістів XVII–XVIII ст., про розвиток	2

	інструментальної музики в Україні у XVIII – першої половини XIX ст.	
3.	Прослухати аудіозаписи представників різних шкіл фортепіанного мистецтва. Здійснити порівняльний аналіз. Знайти додаткову інформацію про піаністів-виконавців XIX ст. (М. Лисенка та інших), сучасних піаністів, конкурси фортепіанного мистецтва.	2
4.	Прослухати аудіо та відео записи представників скрипкового та духового мистецтв. Знайти додаткову інформацію про становлення скрипкового мистецтва та мистецтва виконання на духових інструментах в Україні.	2
5.	Знайти додаткову інформацію про становлення диригентського мистецтва в Україні. Віднайти бібліографічні відомості відомих диригентів. Переглянути відеозаписи симфонічних оркестрів України.	3
6.	Знайти додаткову інформацію про історію виконавства на народних інструментах. Прослухати аудіозаписи представників кожної з шкіл академічного виконавства народно-інструментального мистецтва (за інструментами).	2
7.	Прослухати аудіо чи відеозапис одного з відомих вітчизняних народно-інструментальних колективів. Здійснити аналіз щодо складу музичного колективу за інструментами та особливостей його звучання.	2
8.	Знайти і надати додаткову інформацію про виконавців на баяні-акордеоні. Прослухати аудіозаписи провідних виконавців. Запропонувати для слухання у класі свою добірку музичного матеріалу.	2
9.	Прослухати аудіозаписи представників виконавства на струнних народних інструментах (гітаристів, домристів, цимбалістів). Здійснити порівняльний аналіз представників різних шкіл.	3
10.	Прослухати аудіозаписи представників різних шкіл бандурного мистецтва (сучасне виконання). Здійснити порівняльний аналіз. Знайти додаткову інформацію про бандуристів-виконавців.	2
	Разом	22

Консультації (заочна форма навчання)

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Концертно-виконавська діяльність відомих піаністів-виконавців XX–XXI ст. Прослуховування аудіо- та відеозаписів, компакт-дисків сучасних виконавців-піаністів. Обговорювання манери виконання піаністів, особливості інтерпретації музичних творів.	1
2.	Концертно-виконавська діяльність відомих виконавців-скрипалів та виконавців на духових інструментах. Прослуховування у класі аудіо- та відеозаписів, компакт-дисків високопрофесійних	1

	виконавців на струнних та духових інструментах.	
3.	Виконавська діяльність відомих диригентів (В. Турчак, М. Скорик, В. Сіренко, В. Рунчак). Перегляд у класі відеозаписів концертних виступів симфонічних оркестрів України, а також перегляд відео-передачі зі знаменитими диригентами з подальшим обговоренням манери диригування виконавця, специфіки звучання симфонічних оркестрів тощо.	1
4.	Академічні школи народно-інструментального мистецтва України (Київська, Львівська, Одеська, Харківська). Удосконалення методики викладання. Удосконалення музичного інструментарію. Створення репертуару. Популяризація жанру (конкурси, конференції).	1
5.	Перші однорідні ансамблі (1902 р., Харків), професійні жіночі тріо бандуристок. Камерний домрово-балалаєчний ансамбль Андрєєва (пер. пол. ХХ ст.), академічне домрово-балалаєчне ансамблеве мистецтво. Ансамблі баяністів (Різоля, Грінченко). Сучасний ансамбль сопіларів «Дудаліс». Прослуховування в класі аудіо- та відеозаписів, компакт-дисків високопрофесійних колективів (оркестрів народних інструментів, ансамблів народної музики). Аналіз складу учасників, специфіки звучання та особливостей виконання.	1
6.	Концертно-виконавська діяльність відомих баяністів-виконавців (М. Різоля, В. Безфамільного, С. Грінченка, А. Семежка, В. Власова, В. Зубицького, В. Мурзи, П. Фенюка та ін.). Прослуховування аудіо-відеозаписів, компакт-дисків високопрофесійних виконавців-баяністів (акордеоністів). Обговорення специфіки добору репертуару виконавцями, а також манери виконання, особливостей інтерпретації музичних творів.	1
7.	Концертна діяльність відомих виконавців на народних струнних інструментах (цимбали – О. Незовибатько, Т. Баран, Г. Агратіна; домра – В. Івко, гітара – К. Чеченя та ін.). Прослуховування у класі аудіо- відеозаписів, компакт-дисків високопрофесійних виконавців на струнних народних інструментах. Обговорення специфіки звучання інструментів, манери виконання, особливостей інтерпретації музичних творів.	1
8.	Концертно-виконавська діяльність відомих виконавців-бандуристів (С. Баштана, К. Новицького, Р. Гриньківа, Л. Посікіру, Г. Менкуш, О. Герасименко, Т. Лазуркевича, О. Созанського, Д. Губяка, Г. Матвіїва та ін.). Прослуховування у класі аудіо- відеозаписів, компакт-дисків високопрофесійних виконавців-бандуристів. Обговорення специфіки звучання інструмента, манери виконання, особливостей інтерпретації музичних творів.	1
	Разом	8

Самостійна робота (заочна форма навчання)

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Знайти додаткову інформацію про виконавську майстерність музиканта-інструменталіста, про історію конкурсних змагань музикантів (відповідно до теми).	4
2	Знайти і подати додаткову інформацію про музикантів Київської Русі, виконавців-інструменталістів 17–18 ст., про розвиток інструментальної музики в Україні у 18– пер. пол.19 ст.	4
3	Прослухати аудіозаписи представників різних шкіл фортепіанного мистецтва. Здійснити порівняльний аналіз. Знайти додаткову інформацію про піаністів-виконавців 19 ст. (М. Лисенка та інших), сучасних піаністів, конкурси фортепіанного мистецтва.	4
4	Прослухати аудіо та відео записи представників скрипкового та духового мистецтв. Знайти додаткову інформацію про становлення скрипкового мистецтва та мистецтва виконання на духових інструментах в Україні.	4
5	Знайти додаткову інформацію про становлення диригентського мистецтва в Україні. Віднайти бібліографічні відомості відомих диригентів. Переглянути відеозаписи симфонічних оркестрів України.	5
6	Знайти додаткову інформацію про історію виконавства на народних інструментах. Прослухати аудіозаписи представників кожної з шкіл академічного виконавства народно-інструментального мистецтва (за інструментами).	4
7	Прослухати аудіо чи відеозапис одного з відомих вітчизняних народно-інструментальних колективів. Здійснити аналіз щодо складу музичного колективу за інструментами та особливостей його звучання.	4
8	Знайти і надати додаткову інформацію про історію виконавців на баяні-акордеоні. Прослухати аудіозаписи провідних виконавців. Запропонувати для слухання у класі свою добірку музичного матеріалу.	4
9	Прослухати аудіозаписи представників виконавства на струнних народних інструментах (гітаристів, домристів, цимбалістів). Здійснити порівняльний аналіз представників різних шкіл.	5
10	Прослухати аудіозаписи представників різних шкіл бандурного мистецтва (сучасне виконання). Здійснити порівняльний аналіз. Знайти додаткову інформацію про бандуристів-виконавців.	4
	Разом	42

6. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів

Поточний контроль (40 балів)										Модульний контроль (60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1										Модуль 2		
Змістовий модуль1					Змістовий модуль2					МКР 1	МКР 2	
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	30	30	100
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4			

Критерії оцінювання: по кожній із тем, які виносяться на практичні заняття, виставляються максимально по 4 бали. Успішне виконання одного практичного завдання до кожної з тем – *4 бали*. Добре виконання – *3 бали*. Неповне виконання - *2 бали*. Недостатнє виконання - *1 бал*. Невиконання практичного завдання - *0 балів*.

Загальна сума балів поточного контролю становить 40 балів.

Після освоєння змістового модуля № 1 (теми №№ 1–5), змістового модуля № 2 (теми №№ 6–10) обов'язково пишуться модульні контрольні роботи, кожна з яких оцінюється в 30 балів: 30 коротких відповідей на запитання до тем письмово. Кожна правильна відповідь – *1 бал*. Невірна відповідь – *0 балів*.

Максимально за модульні контрольні роботи можна отримати 60 балів. Вся сума балів за курс, включаючи поточний та модульний контроль, становить 100 балів.

Оцінювання самостійної роботи студентів здійснюється під час усного опитування на практичних заняттях, написання модульних контрольних робіт та під час екзамену.

Якщо поточна семестрова оцінка становить не менше 75 балів, то за згодою студента вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з навчальної дисципліни. У протилежному випадку, або за бажанням підвищити рейтинг, студент складає екзамен. При цьому бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються.

Екзаменаційна оцінка визначається в балах (від 0 до 60) за результатами виконання залікових завдань. В цьому випадку підсумкова оцінка визначається як сума поточної та залікової оцінок в балах за національною шкалою та за шкалою ECTS.

Оцінка за освоєння курсу виставляється згідно шкали оцінювання.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Академія музичної еліти України: історія та сучасність: до 90-річчя Нац. Муз. Акад. України ім. П. І. Чайковського / Авт.-упоряд. А. П. Лпщенко та ін. – К. : Муз. Україна, 2004. – 560 с.
2. Аністратенко Ж. Педагог просвітитель / Ж. Аністратенко // Музика. – 1973. – № 24/І. – С. 19.
3. Богданов В. Історія духового музичного мистецтва України від найдавніших часів до поч. ХХ ст.: монографія. – Х.: „Основа”, 2000. – 287 с.
4. Богданов В.О. Шляхи розвитку духового музичного мистецтва в Україні (від витоків до початку ХХ століття) : автореф. дис. ...докт. мистецтвознавства. 17.00.03 / Богданов В. О. ; Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського. – Київ, 2008. – 34 с.
5. Віннікова Ю. Л. Григорій Миколайович Беклемішев – фундатор української фортепіанної школи / Ю. Віннікова // Видатні постаті науки, культури і освіти України : мат. всеукраїнської наук.-практ. конф., Київ, 30–31 жовтня 2008 р. – К : ДАККІМ, 2008. – С. 46–48.
6. Гелітович К. Життя, віддане музиці / К. Гелітович // Музика. – 1983. – № 3. – С.24–25.
7. Григорьев Л. Современные пианисты: библиографические очерки / Григорьев Л., Платек Я. – М. : Сов. композитор, 1985. – 472 с., 48 ил.
8. Дітчук О. Роль віденської фортепіанної школи у формуванні піаністичного мистецтва України (Галичина та українська діаспора першої половини ХХ століття) : автореф. дис. ...канд. мистецтвознавства. 17.00.03 / О. Дітчук ; Львівська національна музична академія ім. М. В. Лисенка. – Львів, 2009. – 18 с.
9. Дубас О. І. Становлення та розвиток кобзарських шкіл на Україні (XVII – перша половина ХХ ст.) : дис. ... кандидата мистецтвознавства. 17.00.03. / О. І. Дубас ; Тернопільський держ. педагогічний університет ім. В. Гнатюка. – К., 2002. – 202 с.
10. Жайворонок Н. Б. Музичне виконавство як феномен музичної культури : автореф. дис. ...канд. мистецтвознавства. 17.00.01 / Н.Б. Жайворонок ; Київський національний університет культури і мистецтв. – Київ, 2006. – 19 с.
11. Зінська Т. В. Музично-виконавське мистецтва у соціокультурному просторі України кінця ХХ – початку ХХІ століття: автореф. дис. ...канд. мистецтвознавства. 26.00.01 / Т. В. Зінська ; Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв. – Київ, 2011. – 16 с.
12. Іванов П. Г. Оркестр українських народних інструментів. – К.: Музична Україна, 1981. – 106с.
13. Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа) : підручн.; упор. М. А. Давидов. – К. : Нац. муз. академія України ім. П. І. Чайковського, 2005. – 419 с.
14. Історія української музики. В 6 т. Т.4: 1917-1941 / М. В. Беляєва, Т. П. Булат, Ю. П. Булка, Л. О. Пархоменко (відп. ред.) та ін. – Київ : Наукова думка, 1992. – 616 с.
15. Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах : навч. посіб. / Наталія Борисівна Кашкадамова. – Тернопіль : СМТ «Астон», 1998. – 300 с.
16. Кашкадамова Н. Піаністка світової слави / Н. Кашкадамова // Музика. – 1994. – № 2 (290). – С. 22 – 23.
17. Криштальський О. Львівська школа піаністів / О. Криштальський // Музика. – 1995. – №4 (298). – С.22–24.
18. Кушпет В. Старцтво: мандрівні старці-музиканти в Україні (XIX – поч. ХХ ст.) : наук. вид. / В. Кушпет. – К. : Темпора, 2007. – 592 с.
19. Львівська національна музична академія ім. Миколи Лисенка. Кафедри "А" та "Б" спеціального фортепіано [електронний ресурс] – Режим доступу <http://conservatory.lviv.ua/departments/kafedri-a-ta-b-specialnogo-fortepiano/>

20. Пасічняк Л. М. Академічне народно-інструментальне ансамблеве мистецтво України ХХ ст.: історико-виконавський аспект : автореф. дис. ...канд. мистецтвознавства. 17.00.03 / Л. Пасічняк ; Львівська державна музична академія ім. М. В. Лисенка. – Львів, 2007. – 17 с.
21. Растопчина Н. Фелікс Блуменфельд і українська фортепіанна школа / Н. Растопчина // Музика. – 1974. – № 25/І. – С. 14.
22. Рощина Т. Київська фортепіанна школа на рубежі століть: між традицією і модою / Т.Рощина // Академія музичної еліти України: історія та сучасність: до 90-річчя Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. – К. : Муз. Україна, 2004. – С. 343–354.
23. Філоненко Л. В полоні музики піаніста Романа Савицького / Філоненко Л. // Українська музична газета. – 2012. - № 2(84). – С. 12.
24. Черемський К. Повернення традицій. З історії нищення кобзарства : наук. вид. / Кость Черемський. – Х. : Центр Леся Курбаса, 1999. – 288 с.
25. Черкаський Л. М. Українські народні музичні інструменти : навч. посіб. – К. : ДАКККіМ, 2005. – 264 с.
26. Штокалко З. Кобзарський підручник. – Редакція Андрія Горняткевича. – Едмонтон – київ, 1992. – 347 с.
27. Яценко Л. І. Державна заслужена капела бандуристів Української РСР / Л. І. Яценко. – К. : Музична Україна, 1970. – 83 с.

8. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Формою підсумкового семестрового контролю є залік. Якщо студент незадоволений незадовільною підсумковою оцінкою або, якщо студент виявить бажання підвищити рейтинг, він може добрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, здати одну із тем або перездати якусь тему тощо).